

## ELS LLIBRES I LES COSES

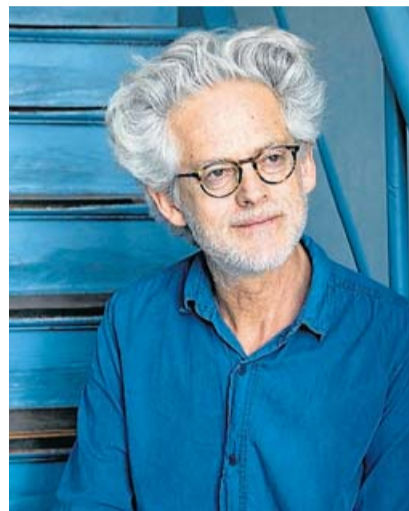


IGNASI ARAGAY

Es poden trobar a faltar les coses dolentes? Fugir del passat no sempre és possible. Pot ser tan difícil com fugir d'un mateix. L'herència rebuda sempre és allà, en un racó de l'ànima, de la nostra memòria. Una mare sempre és una mare, els pares no els podem esborrar. "És el que fem des de temps immemorials, no? Estimem els pares, després els trobem empenyadors, després marxem..." Ho llegeixo a *El gueto interior* (Ed. 62, en traducció de Jordi Martín Lloret), de Santiago H. Amigorena, llibre escrit en francès, construït sobre la memòria del seu avi, Vicente Rosenberg, un jueu polonès argentí.

El jove Vicente va lluitar a la Gran Guerra al costat del general Pilsudski, heroi polonès. Sentia rebuig cap al seu món jueu, que l'ofegava. Parlava ídix i polonès, i estimava la llengua i la literatura alemanyes (Goethe, Schiller, Hölderlin, Novalis, Heine...). Al tornar del front i reincorporar-se a la vida civil, a la universitat ja va notar en pròpia pell l'antisemitisme. Decebut, el 1928 va decidir fer les Amèriques. Va arribar a l'Argentina amb les butxaques buides, però amb maneres de dandi, un cert sentiment de superioritat i ganes de menjar-se el món. Xerraire i ballarí, tendre i irònic, les coses li van anar bé. Va progressar, es va casar amb la Rosita (també filla de polonesos jueus). Als seus fills els deia: "Quan se surt de casa s'ha d'anar sempre ben vestit" com "un gest de cortesia per a tota la gent amb qui

## La càrrega de sentir-se català



H. BAMBERGER / P.O.L

ens creuem i que no coneixem. Està bé demostrar-los que hem fet un esforç, un esforç adreçat a ells. És com comportar-se quan es menja, que no es fa només per un mateix..."

A Polònia hi van quedar la mare i els germans. A l'Argentina ell es dedicava a ballar, xerrar, jugar i viure la vida. El sogre li va muntar una botiga de mobles. Però, de cop, li retorna l'eco del passat, el drama del país d'origen i d'Europa, la persecució de la mare i dels germans pels nazis. Per què no havia anat a bus-

car-la quan encara es podia? El sentiment de culpabilitat el porta al silenci: ni ídix, ni polonès, ni argentí. Decideix no parlar. En l'Argentina de nou opulenta a causa de la guerra que devasta Europa, ell cau en el buit, en el joc d'apostes (amb ganes de perdre-ho tot), en la foscor. Vol deixar de saber el que sap: que els seus s'estan morint i que ell no ha fet res per salvar-los. Es converteix en un fantasma silenciós i solitari.

El Vicente, que s'havia sentit sobretot polonès i havia estimat la cultura alemanya, que havia fugit de l'herència feixuga de la religió jueva, de la llengua ídix, que se sentia argentí, de cop comença a projectar odi cap als polonesos i els alemanys. Ell havia pensat i havia sigut moltes coses fins que els nazis l'obliguen a definir-se per una de sola: ser jueu; el confinen en aquesta identitat contra la seva voluntat. Queda atrapat en el seu gueto interior. Empresonat en una identitat construïda sobre la idea que els jueus són únics perquè són els que pateixen més i els que pensen més. La seva felicitat és el resultat d'una extrema infelicitat. Però el Vicente ja no torna a ser mai feliç.

Salvant totes les distàncies, que són moltes -ho repeteixo, moltes-, això és el que ens passa als catalans. Hi ha una espanyolitat que ens empeny sempre a afirmar-nos i a recloure'ns en la nostra catalanitat. Passen els anys, les dècades, els segles, i la història fatalment es repeteix. Fugir del passat no sempre és possible. ♦♦

**SANTIAGO H. AMIGORENA ESCRIU A 'EL GUETO INTERIOR' LA HISTÒRIA DEL SEU AVI POLONÈS ARGENTÍ**

## UN TAST DE CATALÀ

ALBERT PLA NUALART



Un dels problemes de l'actual norma -ho hem dit sovint- és l'absència de marques que delimitin geogràficament la bondat de certs usos. Que una forma sigui genuïna en uns parlars no impedeix que en d'altres pugui ser un flagrant castellanisme. I no cal recórrer a un gironí que digui "Ja he llavat els calcetins" -el DIEC2 entra *llavar* i *calcetí* com a variants de *rentar* i *mitjó* sense dir res més-: hi ha un munt d'interferències que entren en els usos cultes per aquesta via.

Un cas emblemàtic són els adjectius comparatius *major* i *menor*. Sabem intuïtivament que el seu ús en el dialecte central no és paral·lel al de *mayor* i *menor*, però el fet que en certs parlars, com els valencians, sí que ho sigui fa que els diccionaris no es mullin i no aturin una jove de

## Un problema "no menor" que erosiona la genuïnitat

Berga o Moià quan vol escriure "el meu germà major" o "el major problema que he tingut". Si *major* vol dir *més gran* i un dels sentits de *gran* és "de més edat", on és la barrera?

Em direu que el primer ús canta molt més que el segon, però encara canten menys els usos amb *menor*, com ara "No he tingut el menor problema per arribar-hi". ¿Cal canviar-ho per "més petit" i, si ho canviem, podem continuar avantposant-ho a "problema"? ¿No és més genuï dir "cap problema"? ¿Podem escriure

**QUE UN ÚS SIGUI GENUÏ EN UNS PARLARS NO IMPEDEIX QUE EN D'ALTRES SIGUI UN CLAR CASTELLANISME**

-com trobo en molts articles d'opinió- "És un problema no menor"? No és fàcil treure'n l'aigua clara.

Hi vol fer llum l'Optimot (fitxa 6934/3), però el seu intent d'invocar una sola norma no l'ajuda. Després de dir-nos que *major* i *menor* són habituals en tot el domini i tenen una presència destacada en valencià, en restringeix l'ús a expressions lexicalitzades (*la major part*, *causa major*, *negar la major*, *carrer major*, *pal major*, *menor d'edat*, *mal menor*), musicals (*tercera major*, *segona menor*) o matemàtiques (*major divisor*, *diagonal menor*), etc. Fora d'això aconsella recórrer a *més*, *menys*, *més gran* o *més petit*. La pregunta és: ¿val aquest consell per als valencians? I, si no val, ¿no és millor reconèixer obertament que certes normes o consells són no més per a una part del domini? ♦♦

## ELS MÉS VENUTS

### CATALÀ

#### FICCIÓ



**[1] L'espia del Ritz**

PILAR RAHOLA  
Columnna  
400 pàgines i 21,50 € **1/3**

**[2] Canto jo i la muntanya balla**

IRENE SOLÀ / Anagrama  
168 pàgines i 16,90 € **2/61**

**[3] L'enigma de l'habitació 622**

JOËL DICKER / La Campana  
672 pàgines i 22,90 € **3/5**

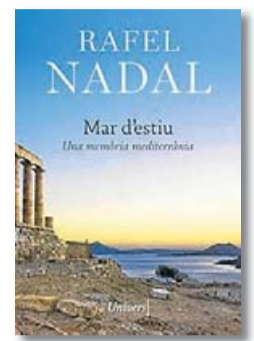
**[4] Boulder**

EVA BALTASAR  
Club Editor  
160 pàgines i 16,90 € **4/18**

**[5] Espanya en guerra**

ALBERT PLA  
Amsterdam  
220 pàgines i 17,90 € **6/17**

#### NO-FICCIÓ



**[1] Mar d'estiu**

RAFAEL NADAL  
Univers  
224 pàgines i 18,50 € **1/17**

**[2] Carregades de raons**

DOLORS BASSA  
Ara Llibres  
300 pàgines i 19,50 € **-/18**

**[3] 1 dia d'octubre i 2 poemes**

JOSEP RULL / Símbol editors  
200 pàgines i 20 € **-/11**

**[4] Parlant amb tu d'amor i llibertat**

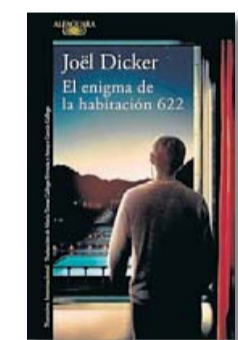
ORIOL JUNQUERAS / Ara Llibres  
500 pàgines i 20,90 € **3/17**

**[5] Dones valentes**

TXELL FEIXAS TORRAS  
Ara Llibres  
150 pàgines i 17,50 € **2/19**

### CASTELLÀ

#### FICCIÓ



**[1] El enigma de la habitación 622**

JOËL DICKER / Alfaguara  
624 pàgines i 22,90 € **1/5**

**[2] La sombra del viento**

CARLOS RUIZ ZAFÓN  
Planeta  
576 pàgines i 18,90 € **3/195**

**[3] El mal de Corcira**

LORENZO SILVA  
Destino  
544 pàgines i 21,90 € **4/3**

**[4] La madre de Frankenstein**

ALMUDENA GRANDES / Tusquets  
560 pàgines i 22,90 € **2/23**

**[5] Reina roja**

JUAN GÓMEZ JURADO  
Ediciones B  
480 pàgines i 20,90 € **6/87**

#### NO-FICCIÓ



**[1] Cuaderno Blackie**

DIVERSOS AUTORS  
Blackie Books  
96 pàgines i 12,90 € **1/4**

**[2] A propósito de nada**

WOODY ALLEN  
Alianza  
440 pàgines i 19,50 € **2/7**

**[3] El infinito en un junco**

IRENE VALLEJO  
Siruela  
448 pàgines i 24,95 € **5/30**

**[4] ¿Por qué no nos queremos?**

MA. REVILLA / Espasa Libros  
296 pàgines i 19,90 € **4/5**

**[5] Así están las cosas**

GONZALO BOYE  
Roca  
228 pàgines i 18,95 € **3/3**

Rànquing setmanal del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura  
Posició setmana anterior / Setmanes en el mercat